

U s n e s e n í

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Vejnara a soudkyň JUDr. Hany Douskové a JUDr. Zdeňky Vlasákové ve věci **projednání pozůstalosti po Josefu L.**, nar. xxx, r.č. xxx, naposledy trvalým pobytem xxx, xxx, zemř. xxx se zanecháním závěti a listiny o vydědění, jehož účastníky jsou :

1) pozůstalý vnuk nezl. Matěj L., nar. xxx, bytem xxx, xxx, zast. Městskou částí Praha 4, Úřadem městské části, oddělením sociálně-právní ochrany dětí, se sídlem Praha 4, Krč, Antala Staška 2059/80b,

2) pozůstalý syn Petr L., narozený xxx, bytem xxx, xxx, zast. Mgr. Liborem Michalcem, advokátem se sídlem Plzeň, Bezručova 184/29,

k odvolání pozůstalého syna Petra L. (shora) proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 7. února 2018 č.j. 34 D 3252/2015-307,

t a k t o :

Usnesení soudu I. stupně **se p o t v r z u j e .**

O d ů v o d n ě n í

Napadeným usnesením soud I. stupně výrokem I. uložil Petru L., aby ve lhůtě dvou měsíců od právní moci usnesení podal u Obvodního soudu pro Prahu 4 proti nezl. Matěji L. žalobu na určení, že Petr L. má právo na povinný díl. Výrokem II. mu uložil, aby bez zbytečného odkladu jedno vyhotovení předmětné žaloby zaslal soudnímu komisaři. Nepodá-li Petr L. žalobu dle výroku I. tohoto usnesení ve stanovené lhůtě, bude soud vycházet z toho, že Petr L. na povinný díl nemá právo.

V odůvodnění svého rozhodnutí soud I. stupně uvedl, že zůstavitel pořídil formou notářského zápisu ze dne 14.1.2013, sepsaného notářkou JUDr. Alenou Procházkovou pod sp. zn. N 24/2013, NZ 20/2013, závěť a listinu o vydědění, ve které ustanovil dědicem veškerého svého majetku vnuka Matěje L. a zároveň vydědil svého syna Petra L. Pozůstalý syn Petr L. přípisem ze dne 31.3.2016 sdělil, že považuje své vydědění za neopodstatněné a protiprávní a uplatňuje svá dědická práva, a žádal, aby s ním bylo jednáno jako s dědicem, tedy účastníkem řízení. V doplnění tohoto podání uplatnil své právo na povinný díl. Usnesením ze dne 30.1.2017 č.j. 34 D 3252/2015-246 soud I. stupně původně rozhodl, že s Petrem L. již nebude jednáno jako s účastníkem řízení; toto usnesení však bylo zrušeno usnesením Městského soudu v Praze ze dne 31.10.2017 č.j. 24 Co 92/2017-295. Mezi účastníky nedošlo ani po výzvě soudu k dohodě, kterou by byl spor o právo Petra L. odstraněn. Rozhodnutí soudu závisí na sporné skutečnosti, neboť je zde spor o právo na povinný díl mezi pozůstalým vnukem Matějem L. a pozůstalým synem Petrem L. Podle usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31.10.2017 č.j. 24 Co 92/2017-295, které nabylo právní moci dne 7.12.2017, je třeba při sporu o povinný díl postupovat stejně, jako při sporu o dědické právo. Vzhledem k tomu, že Petr L. byl vyděděn listinou ve formě veřejné listiny, jeví se jeho právo se zřetelem ke všem okolnostem jako nejslabší. Proto soud dle § 170 odst. 1 z.ř.s. uložil povinnost podat žalobu Petru L.

Proti tomuto usnesení podal poz. syn Petr L. odvolání, a to z důvodů uvedených v § 205 odst. 2, písm. c), d) e) a g) o.s.ř. (usnesení je postiženo vadou mající za následek nesprávné rozhodnutí, soudní komisař neúplně zjišťil skutkový stav věci, neboť neprovedl navržené důkazy potřebné k prokázání rozhodných skutečností, na základě provedených důkazů dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním a usnesení spočívá na nesprávném právním posouzení věci). Konkrétní odvolací důvody doplnil odvolatel dodatečně.

Namítal, že usnesení bylo vydáno předčasně, neboť mělo být vydáno až poté, kdy by byl soudním komisařem proveden soupis pozůstalosti. Poukazoval na ustanovení § 1684 odst. 1 o.z., podle kterého je účelem soupisu pozůstalosti zjištění pozůstalostního jmění a určení čisté hodnoty majetku v době smrti zůstavitele. Podle § 1684 odst. 2 o.z., může být soupisu přítomen a vznášet dotazy a činit připomínky každý, kdo tvrdí a osvědčí své dědické právo nebo právo na povinný díl. Podle § 1685 odst. 1 o.z. soud nařídí soupis pozůstalosti, je-li to potřebné pro výpočet povinného dílu. Odvolatel má tak za to, že k tomu, aby mohl on či pozůstalý vnuk Matěj L. podat žalobu ohledně práva odvolatele na povinný díl, musí být najisto dána existence povinného dílu v rámci pozůstalosti a povinný díl musí být v řízení o pozůstalosti nejdříve zjištěn, popsán a kvantifikován. Nedostatek prokázání existence povinného dílu a jeho kvantifikace (výpočtu v souladu s ustanovením § 1685 odst. 1 o.z.) by mohla vést k tomu, že by odvolateli jako žalobci, kdyby měl být žalobcem on, nemusela svědčit aktivní žalobní legitimace v žalobě na určení práva na povinný díl, popřípadě by mohla být zpochybňována. Tyto skutečnosti považuje za vadu řízení ve smyslu § 205 odst. 2 písm. c) o.s.ř., která má za následek nesprávnost všech výroků napadeného usnesení.

Podle názoru odvolatele soud také nesprávně určil osobu, povinnou k podání žaloby. Jak vyplývá z ustanovení § 1673 odst. 2 o.z., uvede-li zůstavitel důvod vydědění, odkáže se k podání žaloby potomek, který tvrdí, že byl vyděděn neprávem; není-li důvod vydědění uveden, odkáže se k podání žaloby ten, kdo má dědit na jeho místě. Důvodem vydědění jsou ve smyslu § 3072 o.z. jen důvody taxativně uvedené v § 469a odst. 1, písm. a) až d) zákona č. 40/1964 Sb, ve znění účinném do 31.12.2013, popřípadě za splnění zákonných podmínek uvedených v § 3072 o.z. důvody taxativně uvedené v § 1646 písm. a) až d) o.z.; příslušné důvody uvedené v těchto ustanoveních odvolatel cituje.

Má-li být podání žaloby podle § 1673 odst. 2 o.z. uloženo potomkovi, který tvrdí, že byl vyděděn neprávem, musí být jako důvod vydědění uveden některý z těchto taxativně vypočtených důvodů. Jsou-li uvedeny jiné důvody vydědění, které nejsou ve zmíněných ustanoveních taxativně vypočteny, je třeba podle § 1673 odst. 2, druhé věty o.z. odkázat k podání žaloby toho, kdo má dědit na místě potomka, který tvrdí, že byl vyděděn neprávem.

Odvolatel má za to, že v závěti a listině o vydědění není uveden ani jeden zákonný důvod vydědění, a to ani ve smyslu § 469a odst. 1 zák. č. 40/1964 Sb. ani ve smyslu § 1646 odst. 1 o.z. Proto měl soud I. stupně podání žaloby uložit nikoli odvolateli, ale naopak poz. vnukovi Matěji L. s odkazem na ustanovení § 1673 odst. 2 věty druhé o.z. Soud I. stupně tak na základě důkazu notářským zápisem dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním a současně věc nesprávně posoudil po právní stránce (§ 205 odst. 2 písm. g/ a e/ o.s.ř.).

Odvolatel považuje napadené usnesení také za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, když z něj zejména není patrné, na základě čeho soud došel k závěru, že právo odvolatele se jeví se zřetelem ke všem okolnostem jako nejslabší, aniž by soud tyto okolnosti nějak charakterizoval.

Ze všech těchto důvodů navrhoval, aby odvolací soud napadené usnesení zrušil a vrátil věc soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Odvolací soud přezkoumal napadené usnesení podle § 129 a násl. zák. č. 292/2013 Sb. – zákona o zvláštních řízeních soudních (z.ř.s.) a § 201 a násl. o.s.ř. (§ 1 odst. 3 a 4 z.ř.s.) a došel k závěru, že odvolání není důvodné.

Názor odvolatele, že nejprve musí být proveden soupis za účelem výpočtu povinného dílu a teprve poté lze odkázat k podání žaloby o právo na povinný díl, nemá žádnou oporu v právní úpravě. Na odvolatele nelze zatím pohlížet jako na nepominutelného dědice, neboť byl zůstavitelem vyděděn. Za této situace odvolatel své právo na povinný díl dosud neosvědčil ani zatím osvědčit nemůže a nelze jej za současné situace považovat za osobu, které takové právo zřejmě náleží. Není proto osobou, která by podle § 1684 odst. 2, písm. c) o.z. měla být přítomna soupisu, resp. v jejímž zájmu je potřebné provést soupis za účelem výpočtu povinného dílu (§ 1685 odst. 1 o.z.). Dokud nebude ve sporném řízení rozhodnuto, že má odvolatel na povinný díl právo (což předpokládá, že bude prokázána neplatnost jeho vydědění), není důvod provádět výpočet jeho povinného dílu ani soupis pozůstalosti za účelem tohoto výpočtu.

Ve sporu jde pouze obecně o právo odvolatele na povinný díl. Námitka, že chybějící vyčíslení povinného dílu by mohlo ve sporném řízení vést k tomu, že soud shledá nedostatek aktivní legitimace k podání žaloby, není důvodná. Podá-li ten, komu to bylo v pozůstalostním řízení usnesením pozůstalostního soudu uloženo, ve stanovené lhůtě žalobu v souladu s výrokem odpovídajícím takovému usnesení, soud se již ve sporném řízení nezabývá otázkou aktivní legitimace (aktivní legitimaci má ten, komu bylo podání žaloby uloženo) ani otázkou naléhavého právního zájmu - předpokládá se, že zde takový zájem je, když mu podání žaloby bylo uloženo soudem (viz též usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 940/2004).

Obstát nemůže ani námitka, že podání žaloby nemělo být uloženo odvolateli, nýbrž druhému účastníkovi – poz. vnukovi Matěji L. Tvzení odvolatele, že v závěti a listině o vydědění není uveden žádný z důvodů vydědění taxativně vypočtených v § 469a zák. č. 40/1964 Sb. (účinného v době sepsání závěti a vydědění) ani v § 1646 o.z., totiž neodpovídá skutečnosti. V článku Za druhé notářského zápisu ze dne 14.1.2013 sepsaného notářkou JUDr. Alenou Procházkovou pod sp. zn. N 24/2013, NZ 20/2013, tj. v článku, kterým zůstavitel odvolatele vydědil, je výslovně uvedeno : „K důvodům vydědění uvádím následující : Syn Petr o mě neprojevuje opravdový zájem, jaký by jako potomek měl projevovat.“ Jde tedy o důvod vydědění podle § 469a odst. 1, písm. b) zák. č. 40/1964 Sb. (a shodně i podle § 1646 odst. 1, písm. b/ o.z.). Protože důvod vydědění je v listině uveden, je namístě postup podle § 1673 odst. 2, první věty o.z., a k podání žaloby se odkáže potomek, který tvrdí, že byl vyděděn neprávem.

Napadené usnesení není ani nepřezkoumatelné, jak odvolatel tvrdí. Soud I. stupně svůj závěr, proč má být podání žaloby uloženo odvolateli, zdůvodnil sice stručně, ale zcela dostatečně, když uvedl, že jeho právo (na povinný díl) se jeví se zřetelem ke všem okolnostem jako nejslabší, a v této souvislosti poukázal na to, že Petr L. byl vyděděn listinou ve formě veřejné listiny.

Podle § 134 o.s.ř. listiny vydané soudy České republiky nebo jinými státními orgány v mezích jejich pravomoci, jakož i listiny, které jsou zvláštními předpisy prohlášeny

za veřejné, potvrzují, že jde o nařízení nebo prohlášení orgánu, který listinu vydal, a není-li dokázán opak, i pravdivost toho, co je v nich osvědčeno nebo potvrzeno. Notářské zápisy jsou veřejnými listinami (viz § 6 zák.č. 358/1992 Sb., notářského řádu). Z těchto důvodů se právo odvolatele, který byl vyděděn formou veřejné listiny, ve které je důvod vydědění uveden, jeví jako nejslabší, a je na něm, aby dokazoval opak toho, co je v notářském zápise uvedeno.

Ze všech uvedených důvodů považuje odvolací soud napadené usnesení za věcně správné, a proto je podle § 219 o.s.ř. potvrdil.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení lze podat dovolání jen za podmínek uvedených v § 237 o.s.ř., do 2 měsíců od doručení tohoto usnesení prostřednictvím soudu I. stupně k Nejvyššímu soudu ČR. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat pouze dovolací soud.

V Praze dne 30. října 2018

JUDr. Tomáš **V e j n a r, v. r.**
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Šmejkalová